

در حزمین

شیرپا قوت سرخ

انتشارات حبله رود

علیرضا شاه حسینی

ناصر حامدی

۱۳۹۱

سرشناسه : علیرضا شاه حسینی، ۱۳۴۷-
 عنوان و نام پدیدآور : درجزین: شهر یاقوت سرخ / علیرضا شاه حسینی. ناصر حامدی.
 مشخصات نشر : سمنان، حبله رود، ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری : ۱۳۰ص: مصور (بخشی رنگی)
 شابک : ۵۰۰۰۰ ریال. ۴-۴۴-۵۷۶۴-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیفا
 یادداشت : کتابنامه
 موضوع : درجزین (سمنان)
 شناسه افزوده : حامدی، ناصر.
 رده بندی کنگره : DSR ۲۰۸۷ ۱۳۹۱ ۲ ش ۳۳ ر /
 رده بندی دیویی : ۹۵۵/۸۳۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۹۰۸۲۲۷

انتشارات حبله رود

عنوان: درجزین شهر یاقوت سرخ
 مولف: علیرضا شاه حسینی، ناصر حامدی
 ناشر: انتشارات حبله رود
 صفحه آرا: محمدتقی رهبری فرد
 طرح روی جلد: کانون تبلیغات سیاه مشق
 تاریخ و نوبت نشر: نوبت اول، ۱۳۹۱
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 شابک: ۴-۴۴-۵۷۶۴-۶۰۰-۹۷۸
 چاپ و صحافی: زلال کوثر قم
 بها: ۵۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۳	سپاسنامه
۵	به جای مقدمه
۷	شعر انار
۸	اوضاع جغرافیایی
۸	موقعیت جغرافیایی
۹	پیشینه تقسیمات کشوری
۱۰	وجه تسمیه (علت نامگذاری)
۱۱	سفرناصرالدین شاه به درجزین
۱۲	در جزین در اواخر دهه ۱۳۲۰ شمسی
۱۲	محلات اولیه و سنتی درجزین
۱۵	محله های سنتی درجزین شرقی
۱۷	اوضاع اجتماعی
۱۷	جمعیت و تحولات آن
۱۸	ویژگی های جمعیت شهر درجزین در سال ۱۳۹۰
۲۰	زبان و گویش
۲۰	دین و مذهب
۲۰	وضعیت سواد
۲۰	ترکیب جمعیت از لحاظ قومی
۲۱	تراکم جمعیت در محله ها
۲۲	مدیریت روستا
۲۲	شورای اسلامی روستا
۲۵	آموزش و پرورش
۲۷	آثار باستانی و بناهای تاریخی
۲۷	امامزاده چهل تن (امامزاده زید بن اظهر بن زین العابدین)
۲۸	امامزاده درویش محمود
۲۸	قبرستان زرتشتیان
۲۹	سیدون قلعه
۳۲	برج فولادسنگ (پوله سنگ)
۳۴	محله گل رودبار

۳۵	آسیاب شماره (۱): آسیاب سیدها
۳۶	پناهگاه های صخره ای
۳۷	آسیاب شماره (۲): آسیاب یدالله کیپور
۳۸	آسیاب شماره (۳ و ۴): آسیاب سید شرف خانم، آسیاب سید رضا و سید ابراهیم
۴۰	آسیاب شماره (۵): ولی روشن
۴۲	آسیاب شماره (۶): دوست محمدی ها
۴۴	آسیاب شماره (۷): آسیاب معروف به برج
۴۷	آسیاب شماره (۸): آسیاب مختاریها، آخرین آسیاب گل رودبار
۵۰	برج راهدار
۵۱	تپه حاج مسماعیل (حاج مشتق اسماعیل)
۵۲	قلعه تاریخی درجزین
۵۳	درختان کهنسال
۵۶	مساجد و تکایا و حسینیه ها

۵۸ اقتصاد

۵۸	زراعت و باغداری
۵۸	روابط مالک و زارع
۵۹	انار
۶۳	روابط مالک و باغبان
۶۳	روش تقسیم محصول
۶۴	چند اصطلاح مربوط به انار
۶۴	نظام آبیاری باغات انار
۶۵	اسپار کردن نمونه ای از یک یاریگری سنتی در باغداری
۶۶	انارستان درجزین
۶۶	نظام آبیاری سنتی
۶۸	منابع آب
۶۸	قنوات

۷۰ دامداری

۷۰	دامداری سنتی
۷۰	گاوداری های صنعتی
۷۱	مرغداری
۷۱	شیلات
۷۱	چارواداری

۷۳	درج‌زین و دفاع مقدس
۷۵	سردار شهید حاج حسن شوکت پور
۷۷	امکانات شهر درج‌زین
۷۷	هتل پاسارگاد
۷۸	رستوران دلمون
۷۸	مجتمع خدمات رفاهی گل نرگس
۷۸	میادین شهر
۷۹	بلوارهای شهر
۷۹	پارک‌ها
۸۰	کوچه باغ‌های شهر
۸۱	قبرستان‌ها
۸۲	اسناد تاریخی درج‌زین
۱۰۷	منابع و مأخذ

شناخت هر پدیده‌ای به درجه شناخت ما از فرآیند تاریخی آن پدیده بستگی دارد. فرایند تاریخی بر آنست که نحوه شکل‌گیری پدیده و عناصر مؤثر در آن را کشف کرده و سپس آن را در طول زمان مورد بررسی قرار دهد، لذا به منظور شناخت و معرفی هر پدیده‌ای وجود دو شرط عام (شرط لازم) و شرط خاص (شرط کافی) ضرورت پیدا می‌کند که در آن دو عنصر مکان و زمان به عنوان شرایط عام و عناصر اقتصادی سیاسی و اجتماعی فرهنگی به عنوان شرایط خاص جلوه می‌کنند.

درک درست از دگرگونی‌هایی که در این عناصر رخ داده و می‌دهد شناخت آنها و تحلیل آنها، امکانات و محدودیت‌هایی را روشن می‌سازد که پدیده در آن شکل یافته، زندگی کرده و تحول می‌یابد. بدین اعتبار، شناخت هر پدیده و درک فرایند تاریخی و تحول آن به این دلیل اهمیت دارد که به کمک آن می‌توان به مسائل، تنگناها و سؤالات مطروحه در وضع موجود پدیده پاسخ گفت. با چنین برداشتی از فرایند تاریخی در شکل‌گیری و تحول پدیده بر آن شدیم تا با کمک محققین و با بازخوانی آثار و مدارک برجای مانده از گذشته، شهر درجزین را معرفی کنیم.

در این نوشتار سابقه تاریخی درجزین، سیر تحول آن و وضعیت موجود مورد بررسی قرار گرفته است. متأسفانه آثار مکتوب مدونی درباره گذشته شهر درجزین یافت نشد و امکان معرفی شایسته این شهر با مردمانی غیور و پرتلاش و مذهبی و با باغات و قنوات پر برکت و فراوان میسر نگردید. لذا ما را بر آن داشت تا با مساعدت

به جای مقدمه

درست است که قدم اول هیچ وقت قدم کاملی نیست، اما هر حرکتی به اولین قدم نیاز دارد.

خدا را شکر که توفیق مان داد تا اولین قدم را برای معرفی شهر دوست داشتنی درجزین برداریم، که اگر علاقه به این شهر و ارادت به مردمش نبود، بی تردید کار به سامان نمی رسید.

معمولا هر محققى برای رسیدن به اهداف خود نیازمند منابع معتبر است اما این جستجو برای یافتن منابع مکتوب در باره ی شهر درجزین نتیجه ای نداشت و به هر دلیل این شهر از نگاه محققان و نویسندگان پنهان مانده یا در سایه قرار گرفته بود. بنابراین چاره ای نبود جز این که در مواردی دست به تحقیق میدانی بزنیم و گاه برای یافتن پاسخ سؤالات مان پرس و جوی کوچه به کوچه را پیش بگیریم.

شایسته است از لطف و مساعدت شهردار دانای درجزین جناب آقای شاهمیری تشکر کنیم و به تک تک اعضای محترم شورای اسلامی درود بفرستیم که نیاز به تهیه و تدوین چنین کتابی را به خوبی دریافتند و همکاری و همراهی شان را دریغ نکردند.

بادا که این کتاب با همه ی ناچیزی اش ادای دینی به شمار آید نسبت به همه ی مردم فهیم شهر درجزین.

واقعیت این است که امروز درجزین با کمک مردم و مسئولین به سرعت مسیر

ترقی را طی می کند و بی تردید درجزین فردا، درجزینی آبادتر و شاداب تر و بالنده تر خواهد بود.

اینک برای شناخت توانمندی های این شهر، شرایط لازم مهیاست و محققان و دانشجویان با بهره مندی از حمایت مسئولین دلسوز درجزین می توانند «شهر یاقوت سرخ» را آن گونه که شایسته است به هموطنان معرفی کنند.

در اینجا لازم می دانیم از کلیه کسانی که در تدوین این اثر یاریگر مؤلفان بودند، تشکر و قدردانی نمائیم. به ویژه از جناب آقای صفایی، عضو شورای اسلامی شهر درجزین که در مطالعات میدانی از هیچ کوششی دریغ نکردند و آقای یونس شاه حسینی که زحمت پیگیری اسناد از سازمان اسناد ملی و کتابخانه جمهوری اسلامی ایران را به عهده داشتند و آقای علی محمد ملکی که اطلاعات بخش مربوط به باستان شناسی را از سر لطف در اختیار مؤلفان نهادند.

از خداوند متعال برای همه این عزیزان آرزوی موفقیت داریم.
و فرجام کلام آن که:

نگاهت روشن از نور یقین باد
غمت کم، شور و شوق بیش از این باد
سرایا شاد و حرم، سبز و آباد
دلت چون کوچه باغ «درجزین» باد

مؤلفان